

POSTANOWIENIE

26 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk

na posiedzeniu niejawnym 26 marca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M. S. i A. S.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 29 listopada 2022 r., I ACa 1020/22,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**II. zasądza od Bank spółki akcyjnej w W. na rzecz M. S. i A. S.
tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego kwotę 5 400
zł (pięć tysięcy czterysta złotych) z ustawowymi odsetkami za
opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po
upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego orzeczenia
zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 29 listopada 2022 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku oddalił apelację o wyroku Sądu Okręgowego w Elblągu i orzekł o kosztach postępowania.

Skargę kasacyjną od powyższego orzeczenia złożył pozwany Bank. Wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołując się na oczywistą zasadność skargi oraz wskazując na istotne zagadnienia prawne:

- Od jakiego dnia należy naliczać odsetki ustawowe za opóźnienie od kwot zasądzonych na rzecz kredytobiorcy- konsumenta w ramach zwrotu nienależnego świadczenia, w przypadku ustalenia przez sąd, że umowa nie może być dalej wykonywana wobec usunięcia z umowy klauzul uznanych za abuzywne oraz decyzji konsumenta co do braku woli uzupełnienia umowy?

- Czy umowa kredytu jest rodzajem umowy wzajemnej, co do której uprawnione jest korzystanie z zarzutu zatrzymania przewidzianego w art. 497 k.c. w związku z art. 496 k.c.?

- Czy eliminacja klauzul odnoszących się do tabel kursowych banku w umowie kredytu wyrażonego (denominowanego) w walucie obcej, jako postanowień niedozwolonych, jest równoznaczna z pozbawieniem umowy jej elementów przedmiotowo istotnych (*essentialia negotii*) prowadzącym do nieważności umowy, czy też możliwe jest dalsze wykonywanie umowy pomimo usunięcia klauzul przeliczeniowych, ze względu na to, że saldo kredytu od początku w umowie było wyrażone w CHF?

- Czy w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie wiąże konsumenta, możliwe jest przyjęcie, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa?

- Czy w przypadku uznania, że postanowienie umowy kredytu denominowanego odnoszące się do sposobu określenia kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie wiąże konsumenta, to konsekwencją tego jest przyjęcie, że cechy abuzywności wykazywała tylko ta część ustalonego samodzielnie kursu waluty, która stanowiła nadwyżkę ponad kurs NBP i wówczas możliwe jest pozostawienie do rozliczeń kursu NBP, bowiem nie zmienia treści i istoty zakwestionowanych postanowień?

Powodowie wniesli o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i orzeczenie o kosztach.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie.

O oczywistej zasadności skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) może być mowa wówczas, gdy zaskarżone orzeczenie zapadło z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów lub podstawowych prawa możliwym do dostrzeżenia bez konieczności prowadzenia szczegółowej analizy sprawy. Skarżący wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tej przesłance ma obowiązek wykazać, że skarżone orzeczenie jest sprzeczne z podstawowymi zasadami lub przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni i niepozostawiającymi sądowi swobody oceny (zob. m.in. post. SN: z 20 marca 2019 r., I CSK 475/18; z 11 kwietnia 2018 r., IV CSK 506/17; z 16 kwietnia 2018 r., IV CSK 529/17).

W okolicznościach niniejszej sprawy skarżący upatrywał oczywistej zasadności skargi, w fakcie nieprawidłowego zdaniem pozwanego uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia, wskazując, że Sąd nie odniósł się w sposób wyczerpujący do zarzutu naruszenia art. 58 § 2 w zw. z art. 385¹ k.c. Stanowisko takie, w świetle okoliczności sprawy jest niemożliwe do podzielenia. O oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie świadczy fakt, że sąd drugiej instancji nie odniósł się szczegółowo do wszystkich zarzutów apelacji, a jedynie ograniczył do stwierdzenia, że w pewnych, precyzyjnie określonych, aspektach podziela rozważania sądu pierwszej instancji. Analiza pisemnych motywów zaskarżonego orzeczenia nie pozostawia wątpliwości, że zostało ono sporządzone w sposób

prawidłowy, zgodny z wymogami określonymi w art. 387 k.p.c. i poddaje się kontroli instancyjnej. Fakt, że Sąd Apelacyjny nie powiela rozważań zawartych w uzasadnieniu orzeczenia sądu pierwszej instancji, czy też nie zawiera, jak chciałaby tego skarżący, rozbudowanych wywód prawnych na temat określonych przepisów, w żadnej mierze nie może świadczyć o wadzie pisemnego uzasadnienia wyroku, czy braku możliwości identyfikacji motywów, jakimi kierował się Sąd wydając zaskarżone orzeczenie. Przeciwnie, świadczy o prawidłowości argumentacji sądu, który nie zaciemnia jasności swojego wyводу zbędnymi powtórzeniami, odsyłając czytelnika do przywołanych wcześniej rozważań Sądu Okręgowego.

W pozostałym zakresie skarga kasacyjna strony pozwanej nie zawiera argumentów dostatecznych dla uznania, że skarżący skutecznie wykazał, że w sprawie zachodzą powołane przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Wskazane przez skarżącego kwestie były w ostatnim czasie przedmiotem wielu wypowiedzi Sądu Najwyższego, który szczegółowo i wyczerpująco omówił wszystkie kwestie podnoszone obecnie przez skarżącego. Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że niedozwolone są postanowienia umowne pozostawiające możliwość ustalenia kursu CFH, a tym samym wysokości świadczeń stron, arbitralnej decyzji jednej z nich; takie postanowienie umowne uznawane jest za niedopuszczalne w każdej sytuacji (zob. np. wyroki SN: z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17; z

4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21). Analogicznie oceniane są przez Sąd Najwyższy klauzule przeliczeniowe w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej, jako określające główne świadczenie stron (zob. np. wyroki SN: z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 415/22; podobnie w orzecznictwie TSUE zob. wyroki: z 30 kwietnia 2014 r., C-26/13, Kásler i Káslerné Rábai, pkt 49-50; z 26 lutego 2015 r., C-143/13, Matei, pkt 54; z 23 kwietnia 2015 r., C-96/14, Van Hove, pkt 33; z 20 września 2017 r., C-186/16, Andriuc i in., pkt 35; z 14 marca 2019 r., C-118/17, Dunai, pkt 48; z 3 października 2019 r., C-260/18, Dziubak, pkt 44).

Konsekwencją uznania postanowienia umownego za bezskuteczne jest działająca *ex lege* sankcja bezskuteczności niedozwolonego postanowienia, połączona z zasadą związania stron umową w pozostałym zakresie (zob. np. uchwała SN z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56). W orzecznictwie przyjmuje się jednocześnie, że w sytuacji, gdy eliminacja niedozwolonego postanowienia umownego doprowadzi do takiej deformacji regulacji umownej, że na podstawie pozostałej jej treści nie da się odtworzyć treści praw i obowiązków stron, nie można przyjąć, iż strony pozostają związane pozostałą częścią umowy (zob. wyroki SN: z 1 czerwca 2022 r., II CSKP 364/22; z 28 września 2022 r., II CSKP 412/22). Sąd Najwyższy odrzuca ponadto możliwość odwołania się w celu określenia oprocentowania kredytu utrzymanego jako złotowy do stawki referencyjnej WIBOR (zob. wyrok SN z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, postanowienia SN z 27 kwietnia 2023 r., I CSK 2707/22; z 2 czerwca 2023 r., I CSK 4115/22; z 6 października 2023 r., I CSK 5310/22).

Obecnie nie budzi także wątpliwości, że skuteczne skorzystanie przez stronę z prawa zatrzymania wzajemnego świadczenia pieniężnego wyłącza opóźnienie w spełnieniu tego świadczenia, co wyklucza dochodzenie odsetek (zob. wyroki SN: z 31 stycznia 2002 r., IV CKN 651/00; z 6 lutego 2015 r., II CSK 359/14 oraz postanowienie SN z 28 grudnia 2023 r., I CSK 6431/22). Przy czym mowa tu wyłącznie o odsetkach należnych po dacie skutecznego podniesienia zarzutu zatrzymania.

Wobec powyższego nie można przyjąć, że wskazane przez skarżącego kwestie stanowią istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Sąd Najwyższy nie znajduje także nowych argumentów, mogących świadczyć o potrzebie ponownego rozważenia obecnego stanowiska.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1, 1¹ i 3, art. 99 k.p.c. w związku z § 2 pkt 7, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

[SOP]

(r.g.)